

City Deal Roadmap Next Economy

Ondergetekenden:

1. De publiekrechtelijke rechtspersoon Metropoolregio Rotterdam Den Haag, te deze vertegenwoordigd door de voorzitter van de Bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat, mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven, hierna te noemen: MRDH;
2. Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland, handelend als bestuursorgaan, namens deze de gedeputeerde Economie en Innovatie, mevrouw mr. A.W. Bom-Lemstra, hierna te noemen: Provincie Zuid-Holland;
3. De Minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer dr. R.H.A. Plasterk, beiden handelend in hun hoedanigheid als bestuursorgaan, hierna samen te noemen: Rijksoverheid;

Hierna allen tezamen genoemd: Partijen;
Alsmede

4. Het triple helix samenwerkingsverband Economische Programmaraad Zuidvleugel, in deze vertegenwoordigd door de voorzitter, de heer drs. A.F. Van der Touw, hierna te noemen: EPZ.

Overwegingen

Algemene context Agenda Stad

- a. Rijksoverheid, steden en andere actoren werken aan de totstandkoming van de Agenda Stad, die de groei, innovatie en leefbaarheid van steden moet versterken en daarmee de productiviteitsgroei van Nederlandse steden versterken.¹
- b. De Rijksoverheid beoogt hier onder andere door middel van 'City Deals' tussen steden, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties en de Rijksoverheid invulling aan te geven. City Deals karakteriseren zich doordat ze: 1) agglomeratiekracht organiseren (massa/schaalvoordeel door samenwerking tussen steden of binnen stedelijke regio); 2) (inter)nationaal aansprekend en vermarktbaar zijn; 3) innovatief zijn, door zich te richten op systeemtransities en/of grote maatschappelijk opgaven in de steden; en 4) betrokkenheid kennen van uiteenlopende publieke en private partners.
- c. In het position paper 'Resetting cities'² hebben de G4 plus Eindhoven gezamenlijk hun ambities voor Agenda Stad in kaart gebracht. Deze propositie is in samenspel met de Rijksoverheid ontwikkeld, en omvat een 'kansen' agenda langs drie sporen: lerende en innovatieve steden, (compacte) groene en gezonde steden, veilige en inclusieve steden. De City Deals met de Rijksoverheid, waaronder voorliggende, bouwen hierop voort en passen in de ambitie van de G4 plus Eindhoven om vanuit een gezamenlijk kader te bouwen aan een sterk stedennetwerk in Nederland.
- d. In het position paper 'Het stedelijk netwerk en Agenda stad'³ van de provincie Zuid-Holland zijn de positie van de (Zuidelijke) Randstad in internationaal perspectief, slim ruimtegebruik, aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit en de aanpak dwars door schalen heen, waarbij iedere (bestuurlijke) laag of partij toegevoegde waarde inbrengt, centraal. Het position paper sluit daarbij aan op eerdergenoemde propositie van de G4, alsmede die van de MRDH⁴.

Context City Deal Roadmap Next Economy:

- a. Op 11 juni 2015 ondertekenden diverse publieke en private partijen een *letter of intent* om, in samenwerking met de Amerikaanse econoom en internationaal politiek adviseur Jeremy Rifkin, tot een breed gedragen, handelingsperspectief voor de next economy voor de MRDH te komen, de Roadmap Next Economy, te komen [zie bijlage 1].
- b. De formele opdrachtverlening voor de Roadmap Next Economy vanuit de MRDH aan Rifkin (de TIR Consulting Group LLC) heeft plaatsgevonden. De gemeenteraden van de 23 MRDH-gemeenten zijn geïnformeerd. Het projectplan voor de Roadmap Next Economy is in de Bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat van de MRDH d.d. 12 november 2015 vastgesteld [zie bijlage 2].
- c. Betrokkenheid van de Rijksoverheid bij het regionaal strategietraject, leidend tot de Roadmap Next

¹ Zie: Kamerbrief over de voortgang van de Agenda Stad, TK 31 757, nr. 73).

² <http://agendastad.nl/wp-content/uploads/2015/06/Position-Paper-G4-Resetting-Cities.pdf>

³ <http://agendastad.nl/wp-content/uploads/2015/07/Het-stedelijk-netwerk-en-Agenda-Stad.pdf>

⁴ http://agendastad.nl/wp-content/uploads/2015/06/MRDH_propositie_Agenda_Stad.pdf

Economy wordt door Partijen wenselijk geacht gelet op het volgende:

De MRDH is met 2,3 miljoen inwoners gelijkwaardig in omvang aan de Metropoolregio Amsterdam en zorgt voor 16% van het BBP. De MRDH is dus van groot belang voor het verdienvermogen van Nederland, en in termen van economisch belang een regio van nationale betekenis.⁵ De Zuidvleugel blijft de laatste jaren economisch achter bij de Noordvleugel. De Roadmap Next Economy als strategietraject past in de zoektocht vanuit het programma Agenda Stad naar concrete handelingsperspectieven om de (economische) positie van steden te versterken. Daar is geen blauwdruk voor, zoals ook blijkt uit CPB/PBL studies⁶, hetgeen het belang vergroot om hier gezamenlijk een weg in te vinden met de steden, Samen in Beleid.

De OESO signaleert dat de MRDH qua economisch profiel nog erg verscheiden is, en dat meer agglomeratiekracht en productiviteitsgroei in de Nederlandse steden, in het bijzonder de MRDH, zou kunnen worden gerealiseerd. Het kabinet onderkent dat de (economische) kracht van de Zuidvleugel kan worden vergroot als de steden Rotterdam en Den Haag meer als een metropoolregio zouden functioneren.⁷

Het traject om te komen tot een Roadmap Next Economy kan worden beschouwd als een unieke samenwerking met economische strategievorming op metropolitane schaal. De ervaringen die daarbij worden opgedaan kunnen mogelijk in en door andere (groot)stedelijke regio's worden benut. De Rijksoverheid vindt het wenselijk de MRDH te steunen bij economische agendavorming, additioneel op de traditioneel infrastructuur- en vervoergeoriënteerde samenwerkingsagenda van de regio.

Met het traject 'Naar een Dynamische Duurzame Delta'⁸ is binnen de Rijksoverheid (bij het ministerie van Economische Zaken) ervaring opgedaan met een strategische verkenning over de economie van de toekomst. Het traject Roadmap Next Economy kan worden gezien als een regionale evenknie van die verkenning.

- d. Partijen achten het wenselijk om de rol van de Provincie Zuid-Holland ten opzichte van de hiervoor genoemde *letter of intent* van 11 juni 2015 in dit stadium verder te concretiseren.
- e. Partijen willen de samenwerking met EPZ rond het traject Roadmap Next Economy via deze City Deal verankeren, hoewel EPZ niet over rechtspersoonlijkheid beschikt die benodigd is om formeel als 'partij' in een overeenkomst te worden getypeerd.
- f. De Roadmap Next Economy gaat uit van het volgende: Mondiale trends als klimaatverandering, grondstoffenschaarste, verstedelijking en technologische innovaties zijn de aanjagers van een transitie van de economie, die wordt gekenmerkt door digitalisering en circulariteit. De transitie naar deze 'next economy' verloopt grillig en gaat gepaard met disrupties van bestaande economische sectoren en exponentiële groei van nieuwe sectoren. De technologische innovaties in energieproductie, mobiliteit en logistiek, communicatie, medische zorg, voedselvoorziening en maakindustrie brengen onzekerheden met zich mee, maar bieden ook kansen voor nieuwe bedrijvigheid en banen op alle niveaus. Om die kansen optimaal te benutten en de regio internationaal te positioneren als toekomstbestendige toplocatie is er de urgente noodzaak om te komen tot een toekomstvisie, strategie en handelingsperspectief voor de regio. Onder invloed van deze technologische trends ontwikkelt zich een nieuwe technologische infrastructuur, waarin gedigitaliseerde decentrale energieopwekking, elektrische mobiliteit, logistiek en communicatie convergeren tot één samenhangend platform: het Internet of Things. Dit technologie platform voor het sturen, aandrijven en verplaatsen van economische activiteit biedt ongekennde mogelijkheden voor (duurzame) welvaartsgroei. Het is de verwachting dat regio's die voorop lopen in het operationaliseren van dit technologie platform als het fundament voor productiviteitsgroei een competitief voordeel ontwikkelen waarmee de toekomstbestendigheid en concurrentiekracht van de regio worden versterkt en waarmee de aantrekkelijkheid als vestigingslocatie voor nieuwe bedrijvigheid wordt vergroot. Naast digitalisering biedt ook de transitie naar een circulaire economie grote mogelijkheden tot productiviteitsgroei, door besparing op en efficiënter gebruik van grondstoffen en (rest)materialen. In de MRDH komen in de steden, de haven en het Westland grote stromen van grondstoffen, (rest)materialen, goederen, voedsel, energie én informatie samen, waarmee de regio zich kan ontwikkelen tot een circulaire, digitale netwerkeconomie. De roadmap brengt het handelingsperspectief voor de komende 10 jaar in beeld en beschrijft de voor de regio noodzakelijke investeringen om het 'next level' technologie platform tot ontwikkeling te brengen, waarmee de internationale concurrentiekracht van de regio wordt versterkt en nieuwe werkgelegenheid kan worden gecreëerd.
- g. Het traject om te komen tot een Roadmap Next Economy kan worden beschouwd als een unieke samenwerking met economische strategievorming voor een handelingsperspectief op metropolitane schaal. Economische planvorming op dit schaalniveau is uniek in Nederland.

⁵ Zie o.a. de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), 2012 - <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2012/03/13/structuurvisie-infrastructuur-en-ruimte/structuurvisie-infrastructuur-en-ruimte-4.pdf>.

⁶ Zie o.a. 'De economie van de stad', CPB/PBL, 2015 http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/PBL_2015_De%20economie%20van%20de%20stad_1723.pdf

⁷ Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), 2012.

⁸ Zie: https://www.google.nl/?gfe_rd=cr&ei=rAwyVqmYLNJ0sz2j6gG&gws_rd=ssl#q=dynamische+duurzame+delta

Komen overeen

Een City Deal over de Roadmap Next Economy. De City Deal richt zich op de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, met verbinding naar de bredere Zuidelijke Randstad.

1. Doel

Met deze City Deal beogen Partijen (en EPZ) tot een regionaal gedragen en gevalideerde Roadmap Next Economy voor de MRDH te komen. De roadmap moet de acties en investeringen beschrijven die nodig zijn voor een toekomstbestendige economie van de MRDH. De roadmap moet meerdere uitgewerkte business cases op het terrein van economie, arbeidsmarkt, onderwijs, gebiedsontwikkeling et cetera bevatten.

2. Afspraken

2.1 Algemeen

Partijen werken samen in het kader van deze City Deal zodat:

- de Rijksoverheid, de Provincie Zuid-Holland en de EPZ via de onder 2.2 beschreven inzet en acties betrokken zullen zijn bij het traject om te komen tot een regionaal gedragen en gevalideerde Roadmap Next Economy;
- in het vierde kwartaal van 2016 het traject voor de Roadmap Next Economy is afgerond met als resultaat publicatie van de roadmap, welke meerdere uitgewerkte business cases op het terrein van economie, arbeidsmarkt, onderwijs gebiedsontwikkeling bevat;
- verbinding wordt gerealiseerd tussen de Roadmap Next Economy en onder andere de resultaten van de -nog te verschijnen- OESO Metropolitan Review, de nieuwe langetermijnscenario's van de planbureaus, en het gedachtegoed van de *Dynamische Duurzame Delta*;
- het traject Roadmap Next Economy ook verdere invulling kan geven aan de Economische Agenda Zuidvleugel en het EPZ ambitiedocument Koers 2020.
- de stedelijke regio's Drechtsteden en Holland Rijnland actief betrokken worden bij de verdere uitwerking en invulling van de Roadmap Next Economy via inzet en acties die in een separate adhesieverklaring worden benoemd.

Partijen zien het als hun nadrukkelijke opgaaf om het commitment van bedrijfsleven en relevante maatschappelijke actoren, zoals onder andere wordt geïllustreerd door de *letter of intent* van 11 juni 2015, komende periode nader te concretiseren zodat er ook van die zijde concrete acties en bijdragen aan de Roadmap Next Economy worden geleverd.

2.2 Inzet en acties Partijen (en samenwerkingspartner EPZ):

- I. De *MRDH* draagt aan deze City Deal bij door:
  - a. Als opdrachtgever en trekker van het regionaal strategietraject Roadmap Next Economy op te treden en in de projectorganisatie daarvoor te voorzien.
  - b. De gemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven zoveel als mogelijk te betrekken bij en in te zetten voor de ontwikkeling van de Roadmap Next Economy. Dit is belangrijk om gezamenlijk nieuwe inzichten en expertise te realiseren.
  - c. Voor de totstandkoming van de Roadmap Next Economy een financiële bijdrage van €775.000,- te leveren voor de kosten van de inzet van de TIR Consulting Group.
  - d. Expertise vanuit de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor financial engineering te benutten.
- II. De *Provincie Zuid-Holland* draagt aan deze City Deal bij door:
  - a. Hoogambtelijke deelname in de raad van advies⁹ voor het traject, waarin ook het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden participeren;
  - b. Deelname en het leveren van kennis en expertise (regionale economie, ruimte, mobiliteit) in de werkgroepen voor het traject voor de Roadmap Next Economy, zoals benoemd in het projectplan.
  - c. Een nader vast te stellen financiële bijdrage voor de regionale uitwerking van de Roadmap Next Economy.
- III. De *Economische Programmaraad Zuidvleugel* is bereid als samenwerkingspartner aan deze City Deal bij te dragen door:
  - a. Deelname in de raad van advies¹⁰ voor het traject, waarin ook het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden participeren;

⁹ De volledige projectstructuur is terug te vinden in het projectplan, zoals opgenomen in de bijlagen.

¹⁰ De volledige projectstructuur is terug te vinden in het projectplan, zoals opgenomen in de bijlagen.

- b. Deelname en het leveren van kennis en expertise (regionale economie) in de werkgroepen voor het traject voor de Roadmap Next Economy, zoals benoemd in het projectplan.
- IV. De *Rijksoverheid* draagt aan deze City Deal bij door:
- Hoogambtelijke deelname (door de Regioambassadeur Zuid-West van het ministerie van Economische Zaken), in de raad van advies voor het traject, waarin ook het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden participeren.
  - Via een multidisciplinair caseteam (indirect, via de deelnemer in de adviesraad) meedenkkracht te leveren aan de MRDH voor het regionaal strategietraject Roadmap Next Economy, alsmede te reflecteren op het strategietraject en welke lessen daaruit voor andere stedelijke regio's bruikbaar zijn. EZ haakt waar relevant andere Rijkspartners aan.
  - Een financiële bijdrage van de Rijksoverheid ad € 200.000,- ter beschikking te stellen voor het traject Roadmap Next Economy.¹¹ Dit bedrag zal -in afstemming met de Regioambassadeur Zuid-West van EZ- worden aangewend voor onder andere nader onderzoek en analyse (van bijvoorbeeld economische sectoren/clusters om het model voor de Roadmap New Economy te verrijken naar een maatwerk roadmap aansluitend op de specifieke economie van de MRDH en/of naar de arbeids- en onderwijsmarkt – welke banen verdwijnen vs ontstaan; welke onderwijskwalificaties zijn nodig voor next economy), en de ontwikkeling van een validatietool (bijdrage aan de economie / leereffect andere stedelijke regio's).
  - Via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland stelt EZ financial engineering expertise beschikbaar.¹²
  - Op ad hoc basis wordt inhoudelijke expertise geleverd op basis van concrete vragen, bijvoorbeeld kennis over Topsectoren.

3. Bijdrage aan doelen Agenda Stad

Deze City deal draagt bij aan de doelen van Agenda Stad door de ambitie van Partijen om via gezamenlijke economische strategievorming de agglomeratiekracht en de productiviteit van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (en de gehele Zuidelijke Randstad) te verstevigen. Daarmee wordt een grotere bijdrage aan het verdienvermogen van Nederland gerealiseerd. Economische planvorming op metropolitaanse schaal is uniek in Nederland en de ervaringen met dit strategisch experiment kunnen dan ook in andere (groot)stedelijke regio's worden benut, en zullen door Partijen actief worden uitgedragen.

4. Slotbepalingen

4.1 *Periodiek overleg*

Alle in deze City Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Over de voortgang van de City Deal voeren Partijen periodiek overleg.

4.2 *Afdwingbaarheid*

Partijen komen overeen dat de City Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. De bijlagen bij deze deal maken geen onderdeel uit van de City Deal.

4.3 *Inwerkingtreding en looptijd*

Deze City Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en eindigt eind 2016. Bij overhoopt latere oplevering van de Roadmap treden Partijen in overleg over de verlenging van de looptijd van de City Deal.

4.4 *Openbaarheid*

Deze City Deal zal samen met andere afgesloten City Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten City Deal. De Rijksoverheid rapporteert over de Agenda Stad, alsmede de hieruit voortvloeiende City Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

¹¹ Het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dragen ieder € 100.000,- bij. De precieze financieringsconstructie wordt momenteel bezien.

¹² Ambitie is een gelijke inzet vanuit middelen van de Rijksoverheid en vanuit de projectbegroting.

Aldus overeengekomen en in vijfvoud ondertekend te Den Haag, 1 december 2015

Metropoolregio Rotterdam Den Haag

I.K. van Engelshoven

Voorzitter bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland

A.W. Bom-Lemstra

Gedeputeerde Economie en Innovatie

De Minister van Economische Zaken,

H.J.G. Kamp

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

R.H.A. Plasterk,

namens deze

R. van Zwol

Mede gesteund door het triple helix samenwerkingsverband

Economische Programmaraad Zuidvleugel

A.F. van der Touw

Voorzitter